

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 8.

Stockholm den 25 Februari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 år .. kr. 4: 50 1/2 år .. kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	--	---

En småstadsflickskola för femtio år sen.

Skolhuset.

“Så jag inte det, att I spökaden för en olycka, så galna som I varit hela sommaren!” — Så lydde Netas deltagande utrop, när hon erfor, att vi i september skulle börja skolan för en ny mamsell.

Neta var min och mina syskons hjälpredda, vän och förtrogna, och hon hade fullkomligt rätt i sin uppfattning af skolan som en olycka under då rådande förhållanden.

Den lilla stad, hvarifrån denna bild förskrifver sig, hade några månader varit i saknad af en s. k. fin flickskola, hvilken brist nu skulle afhjälpas genom mamsell D—s försorg.

Mamsell D. hade i femton år varit guvernant i en

fattig komministerfamilj i en undångömd skogsbygd, men då barnen nu ansågos fullärda, måste hon söka sin utkomst på annat håll.

En mera förödmjukande tillvaro än dessa ambulerande lärarinnors kan knappt tänkas. Ett par veckor före mamsell D—s ankomst till staden hade en annan olycklig, mamsell S., gjort ett försök att öppna en flickskola där

Då hon var i saknad af bekantskaper på platsen, som kunde förbereda saken, måste hon själf gå ur hus i hus och värfva lärjungar. Hon såg så rädd och försagd ut, när hon framförde sitt ärende, och när hon druckit kaffet, som min mor bjöd henne, bad hon om tillåtelse att få stoppa några skorpor i fickan — för att ha till middag. På min mors fråga, om hon inte ville komma tillbaka och äta middag hos oss, tackade hon men tillade ängsligt: “Där är väl ingen herre, som ser mig?” “Min man, förstås, men mamsell S. kan få äta i ett särskildt rum, om så önskas.” — Denna anordning var hon synbarligen tacksam för.

Hon fick löfte om att få tre af oss systrar till ele-

Skolmansellen.

ver, min sexåriga bror afböjde hon ifrigt — "hon hade en sådan fruktan för karlar."

Skolan kom aldrig till stånd. Redan samma dag i skymningen — den enda tid, då kvinnorna i den staden vågade visa sig utomhus — man kunde ju tro att de försummade sina hem! — kom en fru hem till min mor och förebrådde henne, att hon gynnat mamsell S:s skolplaner.

"Du såg väl, att människan var splitter galen?" — "Jag såg, att hon var olycklig, ingenting annat," svarade min mor, och för det varma deltagande, som låg i hennes ord, välsignar jag i dag, femtio år senare, hennes minne.

Mamsell D. var en helt annan typ, en sådan där, som hvarken rädes "fan eller trollden." Om det var i styrkan af sitt fadervår vill jag lämna osagdt.

Min mor hade tydligen inte samma sympati för mamsell D. som för hennes företrädare och ville inte lämna mer än två offer: "Den minsta flickan är ju bara sju år," tiggde hon för att skydda mig.

Men mamsell D. förklarade, att den åldern var alldeles lagom — "så får hon från början fördelen af min metod. Se jag har min egen metod, förstår lilla fru L."

Hvad detta främmande ord skrämde oss! Att det var ett slags straffredskap, voro vi fullt öfvertygade om, synnerligast sedan en af olyckskamraterna hört mamsell D. säga, att till metoden hörde bruket af ris. Vår uppskrämda fantasi sväfvade mellan underjordiska källare och halshuggning.

Skollokalen utgjordes af en liten rödmålad stuga vid Bakgatan, med hvita fönsterbågar och nästan öfvervuxen af murgröna, som lyckats tränga sig genom någon springa in i rummet, så att äfven detta såg närmast ut som en löfsal. Hela huset bestod af förstuga, ett rum med två fönster och ett kök utan. Möbleringen utgjordes af ett slagbord midt på golfvet, en säng, en byrå, en soffa — lång, rakryggad och hårdstoppad med gul- och hvitrandigt öfverdrag — två stolar i samma stil och så skolstolarna, alla olika, beroende på att hvarje barn medförde sin egen stol. När dagens arbete var slut, buro vi stolarna ut i förstugan, där de staplades upp i ett hörn. Den som "hade veckan" — d. v. s. skulle upprätthålla ordningen under denna tid — ålåg att hvarje morgon sätta stolarna omkring bordet och att framför hvars och ens plats lägga hennes — eller hans — nya testamente.

Dagens arbete började kl. $\frac{1}{2}$ 9 med bön och bibelläsning. Därpå följde katekesläxan, som vi läste upp stående med sammanknäppta händer framför lärarinnan. Den som var lycklig nog att kunna felfritt rabbla upp sina stycken, fick ta fram sin griffeltafla eller sin skrifbok ur den gemensamma förrådslådan under soffan och skriva en sida efter föreskrift. Den som inte kunde läxan, fick "sitta efter", plus en luggning eller örfil, i svårare fall äfven utvisning i köket på en halftimme, hvilken tid användes enligt vederbörandes gemyt — de känsliga fällde bittra ifrå, under det de mera härdade roade sig, sedan de vant sig vid skymningen, med att rita gubbar i sanden på tegelstensgolfvet eller leka med de tio — alltid tio — fosforstickorna på spiselkanten.

Riset, som intog en framskjuten plats ofvanför kakelugnen, tycktes egentligen vara afsedt för de manliga lär-

jungarna. För flickornas räkning fanns något, som vi antogo vara den fruktade "metoden." Den bestod af två hopridna handdukar med en hård knut i ena ändan och ett handtag i den andra. Med en färdighet, som endast långvarig öfning kan skänka, brukades den som kastvapen, ifall brottslingen icke satt nog nära för att nås med linjalen, katekesen, saxen eller annat tillhands varande medel.

Tyvårr hade straffredskapet icke samma egenskap som Tors hammare att själfmant återvända i den kastandes hand, — hvilket ingalunda skulle ha förvånat oss, så öfvertygade voro vi, att mamsell D. egde öfvernaturlig makt, som t. ex. ett extra öga gömdt i den lilla hårknuten i nacken och andra för oss barn menliga egenskaper. Det ålåg den straffade att återlämna vapnet med en nigning och ett tacksamt leende. Nigningen var lätt att åstadkomma men leendet godkändes sällan; delikventen kunde få upprepa försöken, tills hon fick kramp i käkmuskulerna och företedde en bild af hopplös idiotism.

Undervisningsämnena voro kristendom och handarbete, hvilka båda ämnena togo den mesta tiden; skrifning, räkning, geografi och svensk historia affärdades mycket knapphändigt. Att lära främmande språk var synd: Gud hade till straff för människornas högmod att vilja bygga Babels torn förkunnat, att "förbistring skulle råda bland jordens bebyggare."

Detta påstående vållade mig stor själaångest. En fjortonårig syster, som nyligen dött, hade läst franska — skulle hon nu vara osalig därför? Mia, som varit så lydig och snäll och så tålig under sin långa och svåra sjukdom, skulle Gud straffa henne därför att hon i skolan lärt franska?

Kristendomsundervisningen bedrefs särdeles nitiskt. Jämte bibelläsning hade vi utanläxor i "bibliskan", psalmboken, Luthers katekes, Schartaus katekes, stora och lilla, samt dessutom en "frågebok", som vi kallade "Påntepådan", hvilket namn antagligen skulle vara Pontoppidan. Till allt detta kommo mamsellens egna teologiska spetsfundigheter, som voro värre än alla katekeserna ihop.

Till och med den duktigaste af alla eleverna, min syster A., som för sitt goda hufvud åtnjöt lärarinnans synnerliga bevågenhet och kamraternas odelade beundran, kom ibland tillkorta. Såsom då hon en gång fick frågan, hvad det var för sorts bröd, som Jesus utdelade i nattvarden? När hon inte kunde besvara frågan, blef hon utkörd för att i köket fundera på saken. Men hon vardt inte klokare därigenom och erhöll sträng tillsägelse att veta besked, när hon nästa morgon återkom till skolan.

Men oakadt skrifternas ransakande och rådfrågning hos alla, som ansågos vara hemma i teologiskt vetande, återkom flickan till skolan lika okunnig. Sedan hon gissat på syradt och osyradt bröd utan att hitta rätt, blef hon åter förvisad till köket. Under en hel vecka måste det 10-åriga barnet dagligen stå timtals i det kalla köket, och det var först när den lilla var nästan bragt till förtviflan, som mamsellen täcktes själf besvara den riksviktiga frågan: "Det var det brödet, som blifvit öfver, när Jesus åt påskalammet med sina lärjungar."

Att jag var den dummaste och envisaste unge hon

någonsin sökt plugga vetande i, försäkrade hon så ofta, att det slutligen blef en trosartikel för hela skolan.

En morgon vid bibelläsningen råkade en olycksfågel uttala Stefanus med långt a och kunde icke, trots upprepade rättelser, lära sig betona första stafvelsen. Mamsell D. fick då den lysande idén, att vi alla andra i tur och ordning skulle skrika Stefanus i örat på Elvira. När turen kom till mig, råkade jag, som blifvit lika vimmelkantig som Elvira, att ropa Stefanus med tonvikten på andra stafvelsen.

Räfsten som följde var en af de värsta hon någonsin hållit.

Då jag en gång i morgonbönen befanns vara hes, förklarades detta bero på trilskhet och mitt medfödda syndafördärf. Botemedlet var, att jag under frukostrasten skulle stanna inne och läsa högt i bibeln.

Under åskväder brukade hon öppna fönstren på vid gafvel för att höra Gud tala. Den föreställning mamsell D. bibringat oss om Gud, gjorde oss inte alls benägna att höra honom på nära håll, hvilket endast berodde på vårt dåliga samvete, men hon, mamsellen, som hade rent samvete, kunde glädjas och fröjdas åt hans närhet. Leende åsåg hon vår förskräckelse och begagnade det lägliga tillfället för att påpeka hvars och ens specialitet i synd och ondska. Sådant kallades att lära barn kristendom.

Handarbetsundervisningen var icke mycket bättre. Allra värst var tiden före jul, då mamsell D. fick hem tapisservaror från nästa stad. Hon hade naturligtvis någon liten välbehöflig förtjänst på arbetena och så tvingades vi barn att köpa för vår ålder alldeles olämpliga saker.

Outplånligt står för mitt minne ett par ljustaksbrickor vidunder af fulhet, sydda med rödt serfirgarn i schattering och med pärlblommor på stramaljbotten. Det fanns inte ett stygn på dem, som inte kostat tårar. Det svåraste var dock kanten, — pärltaggar — som det inte var någon möjlighet att få jämna. Jag grät och sydde, grät och sprätade upp igen, utan utsikt att få julklapparna färdiga. Vi hade inte ens tid att gå hem till middag, utan maten — i sådana fall afsedd äfven för lärarinnan — skickades till oss.

En dag befanns mitt arbete vara sämre än vanligt, hvilket mamsell D. förklarade bero på trilskhet och att jag skulle kyssa henne på hand och be om förlåtelse. Då jag saknade all lust att efterkomma tillsägelsen, befalldes jag att stå bredvid henne tills jag behagade lyda. Nu följde några långa timmar. Från kl. 3 till kl. 9 på kvällen

stod jag på samma fläck, då min mor, efter att förgäfves ha skickat flera bud, själf kom och hämtade mig hem. Handkysningen slapp jag, — "sådan måste vara frivillig", sade min mor.

På natten hade jag lyckan insjukna i nervfeber, hvilket jag trodde vara en följd af mina böner. Jag hade nämligen en längre tid hvarje dag bedt Gud att skicka mig en "lagom" sjukdom, d. v. s. en sådan, som hindrade mig att gå till skolan men som inte dödade mig. Det ingick ju också som ett ytterst viktigt moment i den schartuanska barnaläran, att intet barn kan stå kvar i döpelsenåden mer än sju år — och jag var åtta! Således evigt förlorad, om jag dog, ty det är först i konfirmationen döpelseförbundet kan bli förnyadt. Hela sju år i ständig dödsängest.

Sjukdomen blef långvarig, och när jag fram på vår sidan tillfrisknade, hade mamsell D:s skola af brist på uppmuntran måst upplösas och hon själf lämnat staden.

Det fanns två ljuspunkter i skollifvet, nämligen fastlagsmåndag, då vi barn uppvaktade lärarinnan med hvar och en sitt knyte bullar och bjödos på kaffe. Vi voro nu lediga hela dagen. Den andra ljuspunkten var på hösten, när mamsell D:s ved — present från komministergården — skulle bäras in, hvilket förtroendeuppdrag vi hedrades med. Då hade vi också en lofdag.

Att vi icke gjorde några lysande framsteg i bokligt vetande, säger sig själf. Men så var också priset där-efter: sexton skilling (= 33 öre) i veckan. När elevantalet var störst — fjorton barn — hade lärarinnan fyra kronor och sextiotvå öre att lefva på, och när vi till slut voro endast tre barn, hade hon *en* — säger en enda — krona i veckan till mat, husrum, kläder m. m. Och för denna "lön" sju timmar sträfsamt arbete dagligen, ytterligare försvåradt af medvetandet om sin oförmåga som lärarinna.

Om skolan af båda parterna betraktades som ett oundvikligt ondt, ett ställe, där det gällde att "plåga och att plågas blott", så hade dock vi barn den trösten, att vi hvarje dag, som gick, växte ifrån den, under det lärarinnan visste, att endast döden — den långsamma sväldöden — kunde rädda henne.

Icke underligt om ett sinne under sådana förhållanden blir hatfullt och bittert. Typen hör lyckligtvis till svunna tider, men den är kanske en af de allra sorgligaste i de kvinnliga martyrernas oskrifna historia.

FRIGGA CARLBERG.

Kvinnornas löner och befordringsmöjligheter i posten.

Det lönerogleringsförslag för postverket, som till föregående riksdag framlades, blef där då bordlagdt. Förslaget väntar nu sitt afgörande vid innevarande riksdag, hvarför detta af de kvinnliga posttjänste-

männerna nu åter är synnerligen uppmärksammat — tyvärr icke med tillfredsställelse.

Detsamma lider ju af det stora hufvudfelet, att tjänsterna äro uppdelade i två stora hufvudafdel-

ningar för *män* och för *kvinnor*. Männen hafva bättre befodringsutsikter och högre löner, kvinnorna mycket dåliga befodringsutsikter och lägre löner. Denna så att säga principfastslagning, att *samma* arbete för män och kvinnor skall delas upp i två grupper, hvilka nu genomgå den ena löneregleringen efter den andra — förut folkskollärare-, telegraf- och järnvägs-skären — kan med skäl kallas för en tidsandans högst olycksaliga utslag emot kvinnorätten.

Då kvinnorna först kommo in i posten, voro de i det närmaste med manliga kamrater jämställda; 1899 och 1902 års lönerogleringar medförde större begränsningar för kvinnors befodrning till högre sysslor och i högre lönegrader, men i befodrningar, till hvilka befodrning ägde rum för både man och kvinna, upprätthölls fortfarande likställighet. I den nu framlagda lönestaten är äfven denna likställighet upphäfd.

För postexpeditörer eller lägsta *ordinarie* befodrning inom posten äro enligt förslaget redan begynnelselönerna för män och kvinnor olika — 300 högre för män än för kvinnor —; redan den helt unge mannen vid 23 å 24 års ålder, som troligen ej gifter sig på sin begynnelselön, anses således behöfva större inkomster än den kvinnliga kamraten. Slutlönerna äro 1,700 kr. högre för män än kvinnor. Skillnaden i lön för samma arbete ökas ytterligare därigenom att de manliga postexpeditörernas befodrning ingår i systemet såsom regel, då de kvinnligas åter blir undantag. Endast 27 platser för befodrning till *förste* postexpeditör äro afsedda för kvinnor. Så afvanda äro emellertid förmän och kvinnliga underordnade från tanken på befodrning, att det förhållandet, att befodrning finnes till 27 platser för de kvinnliga postexpeditörerna dock anses rätt human.

För dessa 27 är slutlönen 2,500 kr. Stannar man i begrundande inför dessa 2,500 kr., som ju vid ett ytligt betraktande kunna se någorlunda aktningvärd ut, faller dock den manliga lönen 4,200 kr. för *samma* arbete bjärt i ögonen. Dessutom hafva enligt nu gällande stat kvinnliga postexpeditörer af 2:a lönegraden redan nu högre lön än denna föreslagna. De kvinnor vid posten, som arbetat i 12 å 15 år med utsikter att kunna nå till 2:a lönegraden, se sina ekonomiska utsikter nu försämrade, äfven om de bli någon af de 27, som få bli *förste* postexpeditörer.

Hvad angår *postmästartjänst* och möjlighet för kvinna att söka sådan, så ingår i kommissionens förslag intet förbud därför, men ansökan bör prövas i hvarje förekommande fall, icke blott med afseende å de sökandes kompetens till sådan tjänst utan äfven särskildt ur den synpunkten, »huruvida den lediga tjänsten är af beskaffenhet att kunna uppdragas åt kvinna». Man kunde tycka, att de sökandes kompetens, hvilket efter tjänsteårens mängd och duglighet i tjänsten, skulle vara den enda synpunkten, isynnerhet då, enligt kommissionens förslag, kvinnors befodrning till postmästartjänster endast skulle ifrågakomma till

mindre postkontor, hvilka kvinnor flere gånger såsom tillförordnade uppehållit, och en chefsplats på ett större postkontor ej ens blifvit ifrågasatt.

För att emellertid förekomma möjligheten att intresset för mäns befodrning skall göra sig gällande på rättvisans bekostnad, då fråga blir för öfverordnade att bedöma, huruvida ledig tjänst är af beskaffenhet att kunna uppdragas åt kvinna, så har kvinnliga postföreningen i skrifvelse i december 1908 begärt, att 25 postkontor inom 4:de och 3:dje klasserna (eller postkontor å en del mindre orter) skulle förbehållas kvinnor, i den mån kompetenta kvinnliga sökande anmäla sig.

Vidare har föreningen begärt ett 4:de ålderstilllägg å 200 kr. för såväl postexpeditörer som första postexpeditörer. Vidare har föreningen begärt en särskild förmån för de kvinnor inom posten, som redan enligt gamla staten, där lönerna voro lika för män och kvinnor, blifvit befodrade till 2:a lönegraden men hvilka genom den nya staten ej skulle få några förbättringar utan försämringar genom minskad pension. Det begäres, att dessa skola vid öfvergång till nya lönestaten i hvarje befodrning åtnjuta dels i *ordinarie* aflöning ett belopp, som ej får understiga hvad för närvarande i sådant afseende tillkommer dem, med tillägg därutöfver af dyrtors-tillägg enligt nya staten och dels pension, ej understigande hvad de för närvarande äro berättigade till.

För att vid riksdagen dessa rimliga fordringar från de kvinnliga posttjänstemännen skulle framkomma har motion väckts af herr Thylander angående ålderstillägget af 200 kr. och af herrar Lindhagen och Forssell, att 25 postkontor skulle förbehållas kvinnliga, kompetenta sökande och angående bibehållandet af löneförmånerna för de kvinnliga tjänstemännen i 2:a lönegraden.

Något upprifvande af hela förslaget — att få in ett annat system, där ej män och kvinnors löneförmåner och äfven befodringsmöjligheter voro lagda på två olika plan — är ju ej att tänka på. Herr Sædén's motion föregående riksdag, hvari föreslogs andra synpunkter, nämligen familjeförsörjares rätt, vare sig denne är man eller kvinna, till högre lön, blef ju afslagen. Lönerogleringarna fortgå därför nu oförfäradt den ena efter den andra med de två olika planen för män och kvinnor. Ett bibehållande af kommissionens förslag oförändradt får man väl dock hoppas ej skall bli riksdagsbeslut, utan att de kvinnliga posttjänstemännens rimliga fordringar beviljas. Ett afslag skulle, såsom kvinnorna själfva uttrycka det i sin skrifvelse, »hos de kvinnliga posttjänstemännen framkalla en djup förstämning».

A. L—n.

Utlandet.

Allmän rösträtt åt Norges kvinnor.

Såväl socialdemokraterna som det demokratiska arbetarepartiet och vänstern ha nu på sitt program upptagit frågan om allmän kommunal och politisk rösträtt för kvin-

nor. Som afgörandet af den kommunala rösträttsfrågan endast kräver enkel majoritet, kan man med all säkerhet förutsätta, att densamma med det första kommer att gå igenom. Annorlunda förhåller det sig med den politiska rösträtten, hvilken måste hafva två tredjedels majoritet för att gå igenom. Här kommer utgången att blifva beroende af högerpartiets ställning till saken. Af särdeles stor vikt är därför att högerns kvinnor med allvar arbeta på att vid valen utöfva ett tryck i riktning till reformens genomförande genom att endast rösta på de kandidater, som äro *för* rösträttsreformen. Ju flere rösträttsvänliga högerkandidater, ju större möjligheter för en snar lösning af frågan.

De danska kvinnorna och de kommunala valen.

Med stor spänning motses i kvinnokretsar i Danmark offentliggörandet af kandidatlistorna för de kommunala valen. Man kan naturligtvis icke hoppas, att de uppställda kvinnliga kandidaternas antal skall stå i förhållande till det stora antalet kvinnliga väljare. Men å andra sidan kan det antagas, att hänsyn har tagits till kvinnornas så bestämdt framförda önskningsar, och troligen kommer det att gå illa för de listor, hvilka icke upptagit något kvinnligt namn.

Några rena kvinnolistor komma icke att uppställas af kvinnorna. Som vi tidigare varit i tillfälle att meddela hafva kvinnorna funnit det bästa och riktigaste sättet vara att sluta sig till de olika politiska partierna och på denna väg utöfva inflytande på uppställningen af kandidater.

Ett intressant moment i valrörelsen är, att de konservativa, som hittills varit emot all kvinnlig rösträtt, nu af fruktan för de socialdemokratiska kvinnornas röster ifrigt uppmana sina hustrur, systrar och döttrar att deltaga i valen.

Kvinnor medlemmar af förlikningsnämnder i arbetaretvister.

Frågan om kvinnors rätt till inträde i förlikningsnämnder i arbetaretvister har samtidigt varit uppe till behandling i Frankrike och Belgien. I Frankrike afgjordes frågan i november förra året genom senatens då fattade beslut, att kvinnor, som fyllt 30 år och varit bosatta i tre års tid inom kommunen, voro valbara till förlikningsnämnder. Omedelbart efter frågans afgörande invaldes sekreteraren i llnesömmerskornas fackförening, madame Jusselin.

I Belgien behandlades frågan af deputeradekammaren sistlidne december. Med 26 ja mot 29 nej beslöts, att kvinnor skulle erhålla rösträtt och valbarhet till förlikningsnämnder på samma villkor som män. Senaten har ännu icke uttalat sig. Arbets- och industriministern, M. Hubert, ställer sig ännu så länge afvisande mot saken, hvilket betyder mycket för senatens ställning till frågan, men man håller icke för otroligt, att M. Hubert efter ett längre öfvervägande kommer att ändra åsikt. Det är att hoppas, att senaten vid afgörandet fattar samma beslut som den franska.

Den internationella rösträttskongressen i London.

Förberedelserna för kongressen i London den 26 april —1 maj pågå redan med stor ifver. Mottagningskommittén

har mottagit många erbjudanden af inkvartering under kongressveckan och uppmanar därför blifvande deltagare att anmäla sig fortast möjligt. Den erbjudna gästfriheten utsträcker äfven till veckan efter kongressen, då flera familjer helt älskvärdt ställa sina landställen till sina gästers förfogande, ett lockande erbjudande, ty som bekant är maj månad i England en härlig tid.

Oxford och Cambridge rösträttsföreningar hafva inbjudit de delegerade till ett besök, hvilket man tänkt skulle äga rum första maj. Ett besök i Hampton Court Palace med dess vackra trädgårdsanläggningar och stortartade tafvelsamling är äfven påtänkt.

Tillfälle kommer att beredas socialt intresserade att bese olika institutioner och inrättningar. Ställen af intresse i Londons närhet skola besökas, en officiell middag och en större mottagning anordnas. I Albert Hall kommer ett massmöte att äga rum. Föreningsmötena anordnas i St. James Hall, som kommer att dekoreras med banér och flaggor, som buros i junidemonstrationerna.

Kvinnliga bibliotekarier i Tyskland.

Frågan om fackmässig utbildning för kvinnliga bibliotekarier är för närvarande en brännande fråga för de med biblioteksarbete sysselsatta kvinnorna i Tyskland. Hitintills hafva de kvinnliga bibliotekarierna hufvudsakligen utbildats på rent praktisk väg. Några vetenskapliga och en del större offentliga bibliotek ha för detta ändamål mottagit kvinnliga volontärer, i regel dock utan att utsikter funnos för dem att sedermera blifva anställda vid dessa inrättningar. I Bremen, Hamburg, Elberfeld, Frankfurt a. M. och i flere andra städer utbildas på detta sätt kvinnliga bibliotekarier.

På senare tider ha emellertid tvänne utbildningsanstalter för kvinnliga bibliotekarier inrättats och för anställning vid bibliotek fordras numera för det mesta, förutom den praktiska lärotiden, afgangsbetyg från en af de ofvan nämnda utbildningsanstalterna. Tanken på en tre-årig lärokurs, hvars sista år skulle upptagas af praktisk utbildning, har framkastats. Pröfning för inträde och en sorts afgangsexamen skulle blifva obligatoriska. Äfven sysselsätter man sig med frågan ifall tvänne skilda kurser borde anordnas, den ena som förberedelse för anställning i folkbiblioteken, den andra för beställning vid vetenskapliga bibliotek. Äfven dryftas frågan i fall det praktiska läroåret bör föregå eller efterfölja den teoretiska kursen.

Glädjande nog tyckas kvinnliga bibliotekarier alltmere börja användas i Tyskland, ehuru ännu så länge antalet platssökande öfverstiger antalet platser, där de kunna blifva anställda.

Våra ärade läsare

uppmanas värdsamt att särskildt nu i början af det nya året ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Fredrika Bremer.

Hennes lefnad berättad för svenska folket

af

Carl Kastman.

(Norstedt & Söners förlag.)

Föreliggande biografi, som ingår i den förtjänstfulla serien "Svenskt folkbibliotek" är ett nytt utslag af sträfvandet att göra de breda lagren af svenska folket närmare bekanta med de stora svenska namnen — ett sträfvande som är all heder värdt. Olavus Petri och Laurentius Andreae, Jesper Svedberg, Hakvin Spegel, Karl von Linné och Louis de Geer hafva förut tecknats, stormän på olika områden och representanter för vidt skilda skeden af svenskt kulturlif. Att döma af det häfte som nu ägnats åt Fredrika Bremer är författaren särskildt mån om kulturbilden; han har ägnat en tredjedel af biografien åt den i detta afseende så gifvande skildringen af Fredrika Bremers barndom och ungdom, innan hon uppträdde som författarinna.

Populariseringen har emellertid sina vådor i all synnerhet då den framträder så tydligt understruken som här. I sin rädsla att något främmande ord skall blifva oförstådt ödslar författaren med förklarande noter. Och ej nog härmed, hans sätt att citera blir till följd af hans purism beklagligt vilseledande, då han mjukt i citatet öfversätter ett ofta öfversättligt importeradt ord. "Min blick trängde djupt ned i det mänskliga lifvets nattliga hemlighetsfullheter" — ett sådant citat ger förvrängda begrepp om Fredrika Bremers stil, och det hjälper ej att "mysterier" är tillfogadt inom parentes.

Dock, detta är ju saker af underordnad vikt. Farligare är den frestelse som ligger nära till hands vid en biografi att skematisera bilden i en viss riktning. Mortensens teckning af Fredrika Bremer i Heimdalls folkskriftserie har sålunda med all sin liffullhet fått något skeft genom att så godt som uteslutande betona ett drag, hennes förkärlek för det ogifta ståndet. Föreliggande biografi anlägger en annan synpunkt. Författaren säger att Fredrika Bremer "beredt sig rum bland dem, som böra med tacksamhet kommas ihåg af sitt folk" icke därigenom att hon var ett utmärkt snille utan därigenom att hon ihärdigt sträfvade till det stora målet att verka till medmänniskornas gagn. Med denna utgångspunkt har hufvudintresset blifvit Fredrika Bremers utveckling till en allt mer omfattande filantropisk och social verksamhet, och hennes litterära betydelse har allt för mycket skjutits åt sidan. Det var dock med sin penna hon vann sitt stora inflytande och om än författarinnan Fredrika Bremer aldrig blef hvad hon kunnat blifva och skapat blott ett fåtal verk af bestående värde, så är det dock skildringskonsten i dessa som framför allt gifvit klang åt hennes namn.

Man måste vara berättaren tacksam för att han i sammanhang med betonandet af Fredrika Bremers sträfvande att höja kvinnans ställning ägnat en efterskrift åt det förbund, som bär hennes namn och verkar i samma syfte.

Om än framställningen väl mycket tynges af paragraf för paragraf meddelade stadgar (bl. a. för en gren af förbundets verksamhet, hvilken aldrig tog fart och för åtskilliga år sedan upphört), är det dock att hoppas, att den sakrika redogörelsen för hvad förbundet uträttat och för några af dess ledande personligheter, skall sprida intresset för detsamma i de vida kretsar, som biografien med all säkerhet skall nå. Något egendomligt formulerad förefaller dock den önskan, som författaren till slut uttalar, att den svenska kvinnan genom förbundets verksamhet måtte blifva "mer och mer skickad att först och främst fylla sin uppgift som maka och mor". För så vidt den kvinnans högre utveckling i sedligt och intellektuellt atseende, för hvilken Fredrika-Bremer-förbundet sträfvar att mer och mer undanröjda hindren, måste komma hennes verksamhet på alla områden till godo, så arbetar förbundet för visso för kvinnan som maka och mor. Och för så vidt ett rättvisare ordnande af egendomsförhållandena makar emellan, upphäfvandet af mannens målsmanskap, förvärfvandet af politisk rösträtt måste verka höjande på kvinnans ställning i hemmet, så arbetar förbundet för visso för kvinnan som maka och mor. Men det ligger i sakens egen natur, att förbundets dagliga verksamhet genom sin byrå, platsförmedling, utredning af löneförhållanden m. m. dylikt företrädesvis kommer de ogifta själförsörjande kvinnorna (som här i landet utgöra en icke oväsentlig minoritet) till godo.

SIGRID LEIJONHUFVUD.

Kvinnliga resestipendier.

Stockholms Dagblad har till ansökan lediga anslagit tvänne kvinnliga utrikes resestipendier, hvarterda å 800 kr. Planen för stipendierna har uppgjorts sålunda:

Stipendiet nummer 1 kommer att tilldelas sökande, som vill studera kvinnlig yrkesinspektion och kvinnlig polistjänstgöring i något af de länder, där sådana äro införda.

Stipendiet nummer 2 skall komma att anslås åt den, som styrker sig vara bäst kvalificerad att studera kvinnans ställning och verksamhet, utåt såväl som i hemmet, i något af de stora kulturländerna.

Ansökningstiden till båda stipendierna utgår den 10 nästa mars och stipendiaterna utses vid sammanträde med stipendienämnden den 15 i samma månad. Nämnden utgöres af tre representanter för Stockholms Dagblads redaktion och två utomstående sakkunniga, nämligen fil. kand. fröken Axianne Thorstenson, Fredrika-Bremer-förbundets byråföreståndarinna, samt skriftställarinnan fröken Gerda Meyerson. Ansökningar insändas under adress: Stipendienämnden, Stockholms Dagblads Redaktion.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare.

Af SIGRID PLATEN.

III.

Under småstrider med växlande vapenlycka hade Jeanne d'Arc med ett af henne själf uppsatt kompani småningom kommit till staden Compiègne, belägrad af »bourgignonerna». Det var jämt ett år sedan hon utmärkt sig framför Orléans, och hennes inre röster upprepade nu ständigt, att hon inom kort skulle blifva fången. På hennes bön att få veta när, fick hon intet svar, och då hon bönföll att åtminstone få en hastig död, så fort hon blefve tagen, svarades endast, att i det fallet finge hon låta sig nöja med Guds vilja.

En vacker majmorgon gjorde man ett utfall från staden, och Jeanne, som hade den mänskliga svagheten att älska praktfulla dräkter, lyste i spetsen för den lilla skaran i en vapenrock af eldröd guldbrokad. Skärmytslingen blef hetare än man väntat, fienden höll stånd, och snart voro konungens män stadda i hufvudlös flykt. Endast Jeanne värjde sig tapper med en liten handfull af sitt personliga garde. Jeannes stora huggvärja gaf blixtn på blixtn, där hon i modigt själf försvar för sista gången svingade den. Men det var en ojämn kamp med en mot sex, och till råga på olyckan hade vindbryggan till staden blifvit uppdragen af fruktan för de nu från flera håll anstormande fienderna. Jehanne la Pucelle var forlorad. Hon rycktes från hästen och måste med döden i hjärtat ge sig fången åt engelsmännens vänner. Från stadens murar hade man kallblodigt åsett detta tragiska skådespel utan att våga minsta försök till undsättning. Ej underligt, om det talet gick ut bland folket, att Frankrikes räddarinna blifvit förrådd af stadens kommandant, så mycket mera som hon själf kort förut med sorgsen betoning yttrat: »Jag fruktar intet utom förräderiet».

* * *

Som en stark och sällsam väfnad af dröm och handling, här och där med lidandets mörka inslag, hade Jeanne d'Arcs lif hittills tett sig. Redan i svårigheten att bringa drömlifvet i harmoni med verkligheten, redan i handlingslusten midt under idel hämmande hinder, ja, i själfva handlingen, så föga motsvarande den drömda, låg ett mer eller mindre medvetet lidande. Nu i fångenskapen blir lidandet öfverhandtagande, tills det kulminerar i martyriet.

Som krigsfånge, än mer som en statsfånge af stort pris, fördes Jeanne d'Arc från fångelse till fångelse. Ingenstädes ansågs hon i säkerhet för hennes många och mäktiga vänner. Men hon behandlades i början väl. Det vill på medeltidens språk säga, att hon icke blef fastsmidd i stående ställning i en trång

järnbur. Måhända dock — ty en dylik bur fanns verkligen i ett af de fångelser hon begagnat, och det är icke uteslutet att hon någon tid förvarats däri. Det vill säga, att hon, som älskat det fria lifvet på hästryggen, nu med bojor om händer och fötter fick sitta månad efter månad overksam med sitt brinnande unga hjärta i ett af dessa medeltidsfångelser, som komma en att rysa vid en enda blick ditin. Men hon fick ännu mottaga besök af åtskilliga så väl kvinnor som män, och på vissa orter vill det synas, som om man vallfärdat i massvis för att en gång få skåda denna märkliga Jungfru, som så satt sinnena i brand från söder till norr.

Icke fann hon sig med undergifvenhet i sitt öde. Två gånger försökte hon fly, den ena gången med ett dödsföraktande hopp från en hisnande höjd. Den gången handlade hon tvärt emot de inre rösterna, som städse manade henne till tålmod, och hon bars in afsvimmad som en vingbruten örn samt låg flera dagar sjuk. Efter den dagen bar hon sina bojor som ett rättvist straff för sin olydnad.

Omedelbart efter hennes fångslande hade universitetet i det lojalt engelska Paris begärt hennes utelämnande för att ställas inför rätta såsom besatt af djäfvulen, såsom kätterska och såsom trollpacka. Och efter flera underhandlingar med de »bourgignoner», hennes trolösa landsmän, som tagit henne till fånga, köptes hon af engelsmännen för en summa af tiotusen guldfrancs, priset för en furstlig fånge, och fördes till Rouen. Så länge hon ännu varit bland landsmän, hade det funnits något hopp för henne. Själf tyckes hon ha väntat befrielse genom ett under. Men ur de händer som nu höllo henne i sitt oförsönliga grepp, skulle hon aldrig slippa lefvande. I Rouen lade man till yttermera visso en järnkedja om lifvet på henne, medelst hvilken hon natt och dag hölls fastlåst vid en grof bjälke. Och dygnet om bevakades hon här af fem engelska knektar af råaste slag, hvilka oupphörligt med mustiga kvickheter och härresande hotelser läto »häxan» umgälla det afbräck hon vållat deras landsmän. Den man, som inlagt största nit och förtjänst vid köpets avslutande, var Pierre Cauchon, biskop af Beauvais, ett namn som honom till evärdlig skam blifvit odödliggjort i samband med den märkliga rättegång han nu satte i scen. I nära tio månader redan hade den olyckliga burit sina bojor, innan de vidlyftiga förberedelserna, trots allt påskyndande, voro så långt framskridna att förhöret kunde börjas.

Hvad hade Jeannes vänner, hvad hade hennes nådige kung under denna långa tid tagit för mått

och steg till hennes befrielse? Härom tiger historien. Men den antecknar ett bref, afsändt till konungen strax efter Jungfruns tillfångatagande, af en honom tillgifven prelat, hvori denne allvarligt uppmanar honom att hvarken hafva möda eller penningar osparda för att till hvarje pris utlösa henne — »för att icke ådraga sig den outplånliga skammen af en tadelvärd otacksamhet.» Denna skamfläck vidlåder alljämt Karl den sjundes af Valois namn. Folket, som i sin dyrkan ställde Jungfrun af Orleans näst efter den heliga Jungfrun, bad i kyrkorna förböner för la Pucelle, och säkert ha hennes vänner bland krigskamraterna med vanmäktig harm följt hennes öde.

Ensam midt bland dödsfiender, bibehöll den oförskräckta unga kvinnan dock länge sitt käcka mod, något hvarom hennes svar i de första förhören vittna. Den höga domstol, inför hvilken hon ställdes, kunde eljest kommit äfven en man att blekna. Redan vid dess första sammanträde hade ett fyrtiotal impo-nerande kyrkans män samt lärde teologie och juris doktorer infunnit sig, under presidium af biskopen af Beauvais jämte vice inkvisitorn. Detta antal ökades sedermera till sextio. Och inför denna samling af la Sorbonnes bästa manliga vett skulle nu en ensam, olärd ung flicka — märk väl, utan advokat och utan vittnen — svara för sig själf och sina gärningar. Lägg därtill, att i hela denna församling icke satt en enda, som icke af olika bevekelsegrunder på ett eklatant sätt önskade se henne fälld, att hvarje fråga var en spetsfundig snara samt att åt hvarje svar gafs en illvillig tydning. Det förvånansvärda under sådana omständigheter är, icke att domen utföll så, som den gjorde, men att de höglärde herrarna behöfde så lång tid att beslå den naiva bondflickan med något ondt.

På domarens allra första uppmaning till henne att svärja, att omtala allt, svarade hon med en bestämd vägran utan att darra för de hatfulla blickar som från alla håll tycktes vilja genomborra den uppstudsiga. Om sitt eget privata lif kunde hon väl lofva att omtala allt, men helgonen tillåto henne icke att yppa hvad hon ensamt anförtrott åt sin konung.

Öfverflyglad med frågor, var det hon, fången i sina bojor, som måste kalla rätten till ordningen genom sin lugnt ironiska begäran, att de gode herrarna måtte tala en i sänder, på det hon skulle kunna uppfatta enhvars mening i det allmänna korsförhöret. Sällan har världen sett maken till olaglig rättegång. Också blef den af en samtida ansedd jurist, stadd på genomresa i Rouen, förklarad af noll och intet värde. Bland de grunder han anför, påpekar han orimligheten af att låta »en kvinna, som är en okunnig flicka, utan biträde ensam svara så många magistrar och så många höglärde doktorer i så allvarliga frågor, synnerligen rörande hennes uppenbarelser.»

Hvad som är synnerligen iögonenfallande är den

stora sak de lärde herrarna från första stund göra af Jungfruns kortklippta hår och hennes vana att bära manlig klädedräkt. Gång på gång återkomma de till denna dödssynd, hvilken i deras ögon ensam för sig varit tillräcklig för att fälla henne. Jeanne, som på goda grunder bar denna mansdräkt, vägrade ståndaktigt att aflägga den under förevändning att på gudomlig befallning ha iklädt sig den. På förbråelsen att ha gjort mannagärning, öfvergifvande sin kvinnogärning, gaf hon det förnuftiga svaret: »hvad kvinnogärningen angår finns det alltid tillräckligt många andra kvinnor att utföra den.» Hon försmådde att tillägga, men det fanns inga män att utföra den mannagärning jag gjort!

Brydsamma frågor kringgick hon ofta skickligt med svar som dessa: »vill ni förhöra mig som vittne emot mig själf?» — »härfå skall jag svara en annan gång» — »detta får ni icke ur mig den här gången. Jag har icke glömt hvad man säger till småbarnen, att ofta ha människor blifvit hängda, därför att de sagt sanningen.» Och på ideligen återkommande frågor angående helgonens kläder, röster, språk etc.: »det har jag en gång svarat på; om ni läser bättre efter i er bok skall ni finna det,» eller helt kort: »detta har jag redan svarat på;» och: »jag anhåller att icke plågas med så många frågor.» Vid en särdeles snärjande fråga: »jag säger icke mera, och om jag än såge elden, skulle jag icke säga er annat än hvad jag sagt, icke heller handla annorlunda.» Den samvetsgranne skrifvare, som förde protokollet, har här icke kunnat afhålla sig från att i originalets marginal göra utropet: »Superba responsio!» Dessa två ord tillika med en anmärkning af en icke aldeles samvetslös bisittare vid en af de frågor, som gingo ut på lif och död, att denna fråga vore af den art, att fången icke var skyldig besvara den — äro de enda tecken till mänsklig medkänsla bland hela denna samling af rättvisans (!) handhafvare. Om man icke därtill får räkna en engelsk riddares ofrivilliga utrop: »sannerligen detta är en präktig kvinna. Hvarför är hon icke engelska!» — Detta en tillfällig åhörars utbrott föranleddes af Jeannes lifliga svar på frågan, om hon någonsin varit med vid något tillfälle, där engelsmän dräptes: »vid Gud om jag varit med? Hvad ni uttrycker er mildt! Men hvarför lämnade de också icke Frankrike och återvände till sitt hemland!» Då hon vid ett tillfälle varit allvarsamt sjuk i fångelset, såsom man trodde af förgiftning, passade domarna på att föra henne, ännu matt och svag, till tortyrkammaren för att med hotelsen om tortyr afpressa henne önskade bekännelser. Men hennes oförfäradе sinnelag förnekade sig icke ens nu vid anblicken af alla dessa förfärliga redskap och af bödeln, som stod redo att använda dem. »Sannerligen, om ni än läte sönderslita mina lemmar, så att själen lämnade kroppen, skulle jag icke omtala mera, och om jag yppade något, skulle jag alltid efteråt

säga, att ni med våld framtingat det.» Domarna insågo härvid det fruktlösa i att söka betvinga en så orädd ande. Men under 25 dagar undergick hon en knappast mindre tortyr, plågan af femton 3 à 4 timmars långa förhör, och under hela denna tid nekade man den fromma unga flickan religionens tröst och den åtrådda förmånen att få gå till skrift. Med en kättare har kyrkan intet förbarmande.

(Forts. i nästa nummer.)

Husmoderskurser i Stockholm efter amerikanskt mönster.

Som ett betydelsefullt led i det amerikanska folkbildningsarbetet har redan länge ingått husmoderskurser. Vid de berömda ofta omtalade stora sommarkurserna i Chataque ha förekommit demonstrationer i huslig ekonomi inför auditorier på tusentals personer. I Amerika ingår numera matlagning i begreppet om allmänbildning. Äfven i vårt grannland Danmark har man i rätt stor utsträckning vändt sig till husmödrarna, inte blott till hennens blifvande, men också till dess nuvarande vårdarinnor. Likaså i England, och äfven på svenska landsbygden har banbrytarinnan på området, fröken Lagerstedt, sökt nå inte bara döttrarna utan också deras mödrar.

Vår svenska skolkökslärarinnors Stockholmsafdelning har sedan någon tid umgåtts med planer att i hufvudstaden följa exemplet från nyssnämnda länder. En komité tillsattes och en första början har gjorts vid ett föräldramöte utlyst i Klara folkskola. Inför en talrik samling mötesdeltagare höll därvid fröken Kerstin Hesselgren ett ledningsföredrag om maten och de dyra tiderna. Fröken Hansson, föreståndarinna för Atheneum gaf därefter prof på den demonstrationsundervisning, man sedermera ämnade bjuda. Inför allmänhetens ögon tillagades bröd och kroppkakor, som vederbörligen och med största intresse afprovades i den mån åskådningsmaterialet räckte till.

Sjålfva kurserna hafva nu tagit sin början i Högre lärarinneseminiariets hushållsskola. Anslutningen har varit så stor — inte mindre än 129 anmälningar — att två kurser samtidigt skola pågå i seminariets hushållsskola, en i Atheneum, en i Matteus och en i Katarina folkskola.

I parentes bör kanske påpekas, att dessa demonstrationskurser närmast äro afsedda för sådana kursdeltagare, som icke äro alldeles obehövande i den viktiga konsten att laga mat. Praktiska kurser skola senare anordnas och af dessa gratiskurser på Söder och i Johannes församling. Vid dylika får hvarje kursdeltagare laga en middag för 2 à 3 personer och efter slutadt värf taga den med sig hem. Vid de icke afgiftsfria kurserna (priset blir 3 kr. för 12 lektioner) få deltagarna på stället äta sin middag. Demonstrationskurserna kosta, som förut nämnts, 2 kr. för 10 lektioner.

I samband med de nya kurserna kan nämnas våra skolkökslärarinnors allra nyaste önskningsmål, som heter hemkonsulenter. Konsulenter finnas som bekant på de

flesta manliga verksamhetsområden, hvarför skulle inte också kvinnorna ha sådana i denna betydelsefulla verksamhet. Sådana konsulenter äro högst af nöden. Det har t. ex. visat sig, att många barn inte kunna tillgodogöra sig sin skolköksundervisning, därför att i hemmen saknats de enklaste och nödvändigaste redskap för matlagning.

Från allmänheten.

»Den äkta kärleken.»

Till K. J.

Starkt intresserad af, för att icke säga i, den *äkta* kärleken — ordet taget i dess verkliga bemärkelse: den äkten-skapliga kärleken — började jag under riktig spänning genomläsningen af Eder artikel i Dagnys förra nummer. Huru hade icke mitt hjärta klappat vid läsningen af Per Hallströms Alkestis! Denna underbara legenddram, som från en lös-lig tids sliddriga kärleksidéer fört mig tillbaka, icke till den lättsinniga antiken, utan snarare till en senare tids sundare principer, till en Lutherdomens äktenskapstyp med hängifna, pliktrogna kvinnor utan själfhäfvelse. Jag väntade, att i Eder artikel få en väl behöflig tillämpning på vår tids förhållanden.

Men hvad finner jag? Ni liksom klandrar Admetos för att han lefver »vidderns fria och kraftspännande lif», fastän gift. Har Ni då tänkt på, hvem som skulle sköta »härjningstågen», om mannen, liksom hustrun, hade sin, som Ni kallar det, »väsentliga» tillvaro hemma? Ni anmärker på, att Herakles icke frågade Alkestis, om hon ville återvända till Admetos. Skall man då fråga en hustru, om hon vill vara när sin man. Ni uttalar er förklenligt om spånad och barnuppfostran och hustrubestyr. Och ni säger till sist: »I Per Hallströms poesi finns icke rum för längtan efter oändlighet, efter evighet, efter vingar.» Känner Ni då icke skriftens ord, att »i himlen tager icke mannen hustru och gifves icke kvinna åt mannen.» Därför är det just den *äkta* kärlekens kännetecken, att den hör jorden till. Och märk detta: Per Hallströms bok är icke någon lofsång till guden med vingar utan till *Hymen*. Det är någonting annat, det.

Ja, mig lurar Ni icke! Men jag beklagar den kvinnliga ungdomen, som jämt är utsatt för förförelsen af lärar om den förmenta rätten att lefva sitt eget lif. Då deras enda lycka ligger i den lifsvisdom, som fanns förborgad i de enkla ord, hvarmed en framstående, ung man uttalade sin beundran för sin fästmo: »jag sätter värde på *ödmjukheten* i hennes väsen.»

Med en bön att Ni ville använda Eder litterära talang till att klargöra livsvägen, icke motsatsen,

Eder JUSTINA P.

Notiser.

Kvinnor i kommunens tjänst. Hälsovårdsnämnden har till Stockholms stadsfullmäktiges löneregleringskommitté yttrat sig öfver hr Lindhagens motion om fastare tjänsteställning och förbättrade löner för rit- och skrifbiträden m. fl. i kommunens tjänst. Nämnden påpekar, att befattningsinnehafvare, lydande under nämnden af den kategori, som afses i motionen, redan nu i regel komma i åtnjutande af de förmåner, som afses. Nämnden har dock intet emot att ge dessa förmåner en fastare form.

Beträffande lönebeloppen anser nämnden, att 1,500 kr. utgör en lämplig begynnelse för fosterbarnsinspektriser, sköterskorna vid Finsensafdelningen vid S:t Görans samt skrifbiträden vid de större sjukhusen. För öfversköterskan vid nämnda afdelning samt en af fosterbarnsinspektriserna föreslås 1,800 kr. och äfven för assistenterna vid bostadsinspektionen. Ålderstillägg för befattningar med en begynnelse af 1,500 kr. föreslår nämnden till två à 150 kr. och för högre aflönade två à 200 kr. En semester af tre veckor föreslås samt en pensionsålder för kvinnliga befattningsinnehafvare af 60 år och en tjänstetid af 30 år.

Lärarynnors pensionering. K. M:t har dels medgifvit, att pensionsinrättningen för lärarynnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom må för 1909 åtnjuta bidrag af 60 kronor för en hvar af 387 nuvarande lärarynnor med tillsamman 23,220 kr. dels ock förklarar hinder icke möta för att en och hvar af pensionsinrättningens delägare, som för år 1909 är berättigad till pension af minst 400 kr., må för samma år åtnjuta ett tillägg till pensionen å sådant belopp, att hela pensionen för år 1909 utgör 450 kr.

Kvinnligt folkskoleseminarium i Göteborg. Styrelsen för Aktiebolaget Sigrid Rudebecks skola i Göteborg har till domkapitlet därstädes ingifvit till konungen ställd ansökan om rättighet att — under den kontroll k. m:t kan finna nödigt föreskrifva — vid sitt tilltänkta folkskolelärarynneseminarium få anställa afgangspröfning, genom hvars afläggande kompetens vinnes att söka och erhålla anställning vid rikets folkskolor i likställighet med från statens seminarier utexaminerade lärarynnor.

Styrelsens afsikt är, att seminariet skall meddela en undervisning, som fullt motsvarar den, som meddelas vid statens seminarier. Förutom alla de läro- och öfningsämnen, som förekomma vid statens lärarynneseminarier, skall seminariet på sin arbetsordning såsom frivilliga ämnen upptaga engelska eller eventuellt tyska språket samt huslig ekonomi. Dessutom vill seminariet anordna och leda s. k. fria studier för de lärjungar i högsta afdelningen, som sådant önska.

Vid seminariet skall inrättas en öfningskola, till att börja med bestående af en småskoleafdelning och en folkskoleafdelning. Då emellertid särskild vikt bör läggas vid den praktiska utbildningen, skall styrelsen söka bereda seminariets lärjungar tillfälle att öka sin praktiska utbildning genom auskultationer och besök i stadens folkskolor och andra läroanstalter.

I maj-blomman. Hittills ha ingått rekvisitioner å 1,530,000 majblommor från 139 lokalkommittéer. Från resterande 27 lokalkommittéer väntar man beställningar i de närmaste dagarna, då rekvisitioner måste ha gått in före den 1 mars. Riksförbundet för majblomman hoppas i år kunna få ihop en summa af 200,000 kr. i kampen mot tuberkulosen.

Meddelanden från Svenska Hem jämte Prislista nr 1. Svenska Hem har nu utsändt sin första prislista för året, hvilken skiljer sig från de föregående genom att det beredts plats för kortare artiklar i kooperativa frågor vid sidan af den ordinarie prislistan. Fröken Ina Almén lämnar i uppsatsen: "Hvarför vi arbeta för Kooperationen" en kort sammanfattning af Kooperationens idé och de genomgripande förändringar, som ett genomfördt realisering af densamma skulle innebära för hela samhällsutvecklingen. "Ett samtal" bör kunna verka öfvertygande på de för saken ljumt intresserade, och "Kvinnorna och utdelningen" ger ett exempel på, att en stor utdelning icke uteslutande är hufvudsak för kooperatorerna. "Asche-

houg om Kooperationen" och "Hur Kooperationen kom till Danmark" äro tvänne särdeles intressanta artiklar, och "Lifvet och den kooperativa verksamheten i en engelsk småstad" ger en inblick i huru omgestaltande den kooperativa verksamheten är för samhällslifvet. Den lilla broschyren avslutas med en förteckning öfver Svenska Hems medlemmar.

Svenska Hems Upplysningsnämnd i Stockholm hade måndagen den 22 februari anordnat ett möte, hvarvid fru E. Boheman talade öfver "Svenska Hems uppkomst och utveckling" och fröken A. B. Bergstrand om "Kooperationens framgångar i utlandet". Föredraget illustrerades af skioptikonbilder.

Stockholms F. K. P. R:s samhällskurs. "Den ogifta modern och hennes barns rättsliga ställning" var ämnet för sista veckans föreläsning, som hölls af dr Gulli Petrini. Efter att hafva vidrört äktenskapslagstiftningen i Sverige öfvergick talarinnan till en utredning af den ogifta moderns ställning samt de oäkta barnens arfsförhållanden. Föredraget slutade med en redogörelse för de senaste riksdagsmotionerna, som väckts i dessa frågor, samt med ett uttalande af den förhoppningen, att dessa motioner måtte leda till önskad resultat och att reformerna snart måtte börja.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Linköpingskrets afhöll sitt årsmöte onsdagen den 17 februari i Linköping. Ordföranden lämnade därvid en redogörelse för kretsens verksamhet, hvilken varit densamma som föregående år, att tvänne aftnar i veckan samla unga arbetande flickor till arbete, sång, läsning, etc.

Arbetet med de unga har dock delvis måst omläggas, emedan deras medelålder betydligt sänkts.

Arbetet hade omfattats med stort intresse från förbunds- och kretsmedlemmars sida och med stor tacksamhet från de ungas och deras föräldrars.

Inom föreningen har utom årsmötet ännu tvänne möten anordnats med inledningsföredrag af ordföranden. Ämnet vid det första af dessa möten var: "Några ord om fabriksarbetarskornas bostadsfråga" och för det senare: "Koloniträdgårdar".

Efter uppläsandet af årsredogörelsen förrättades val.

Den afgående styrelsen omvaldes, och utgöres den af: fröken Ada Arwedson, ordf., grefvinnan Anna Douglas, vice ordf., fru Ada Holmer, sek., fröken Jenny Wallerstedt, kassaförvaltare, och fru Hedvig Karlsson. Dessutom nyvaldes friherrinnan Lotten Palmqvist och fru Maria Tollin.

Såsom ombud återvaldes fröken A. Arwedson och som ombudsuppleant fröken J. Wallerstedt.

Älfsborgsförbundet af F. K. P. R. konstituerades söndagen den 14 febr. på ett ombudsmöte å Öxnereds hotell.

Trollhättan, Vänersborg, Borås, Lilla Edet och Öxnered voro representerade. Ulricehamn och Åkerström ämna med snaraste välja sina medlemmar af länskommittén. Till ordförande i förbundet valdes fröken Signe Wollter, Trollhättan, till sekreterare fröken Ingrid Bergius, Vänersborg, och till kassaförvaltare fröken Ida Larsson, Öxnered.

Riktninglinjerna för förbundets verksamhet diskuteras och uppdragos. Upplysningsverksamheten fick främsta platsen på arbetsprogrammet.

Ett fast beslut att ge allt hvad man kan af krafter, tid och pengar tycktes vara diskussionens ledande princip.

Efter förhandlingarnas slut intogs gemensam middag.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{1}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$ och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Ung bildad flicka, resvan och språkkunnig med lust och fallenhet för sjukvård önskar plats som resällskap. Goda rekommendationer finnas. Svar till "W. G. W.", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Yngre dam med elementar-skolebildning, behärskande engelska språket, önskar mot fritt vivre anställning i Stockholm. Svar till "L. J.", Allm. Tidningskontoret.

En ung flicka af god familj med fast anställning önskar eftermiddagsarbete några dagar i veckan, antingen renskrifning, läxläsning e. d. Svar till "E. K." 1909" p. r. Postkontoret Riddaregatan.

I hem på landet sökes plats mot fritt vivre af bildad 18 års flicka, med lust och fallenhet att delta i alla husliga göromål. Något kunnig i sömnad. Svar till "Intresserad", Vestervik p. r.

En ung bildad, musikalisk flicka, något kunnig i handarb. samt maskinskrifning, önskar komma i tjänstemannahem eller herrgård som fruns närmaste hjälp; äfven villig delta i hushållet, samt önskar blifva ansedd som familjemedl., mot fritt vivre. Svar till "Familjemedlem", Falun p. r.

24-årig skånska önskar plats i bättre familj att delta i hushållsgöromål. Är kunnig i finare handarbeten och linnesömnad. På lön fästes ej afseende blott ett vänligt bemötande samt anses som medlem af familjen. Svar till "Skånska", Helsingborg p. r.

22 års flicka önskar nu genast plats i fam., kunnig i musik och kontorsgöromål, van att undervisa barn. Svar till "22 år, energisk 09", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6: —
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
Minneslista	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	(—: 75) —: 60

Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensilire	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren ..	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Sjuksköterska önskar privatvård. Goda betyg finnas. Svar till "Syster", Pappershandeln, Oden-gatan 49.

17 års flicka, som genomgått Schults handelsskola, Linköping, söker plats nu genast som biträde på kontor eller i diversehandel. Fina referenser fr. föregående platser finnas. Svar emot-tages tacksamt, märkt "17 år", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Snabb maskinskrifverska och stenograf, kunnig i svensk, tysk och engelsk korresp., önskar genast anställning. 2 års praktik å större fabrikskontor. Svar afvaktas till "Stenograf", Gäfle, p. r.

Vid **Torshäll, Leksand**, mot-tagas några kvinnliga

trädgårdselever.

Kurs för ordinarie elever 1 april —1 nov. Prospekt på begäran.

Lillie Landgren, Torshäll, Leksand.

Treflig flicka med godt och vänligt sätt önskar plats i bättre hem; är villig deltaga i ett hem förefallande göromål och är kunnig i allt slags sömnad. På lön fästes mindre afseende, men önskar vara ansedd som familjemedlem. Tack-sam för svar till "S. E. J.", pr r. Halmstad.

Kvinnlig fil. kand. meddelar undervisning i vanl. skolämnen, speciellt moderna språk. Emot-tager öfersättningar. Bästa referenser och närmare underrättelser lämnas å

STOCKHOLMS UTHYRNINGSBYRÅ,
Kungsträdgårdsgatan 12.
Allm. 235 80. R. 129 07.

I hem på landet sökes plats mot fritt vivre af bildad 18 års flicka med lust och fallenhet att delta i alla husliga göromål. Något kunnig i sömnad. Svar till "Intresserad", Vestervik p. r.

Plats sökes af bildad flicka från landet, kunnig i matlagning och husliga bestyr. Villig att på egen hand sköta köket med hjälp till tvätt och skurning. Sv. t. "Arbet-sam" p. r. Svenljunga.

LEDIGA PLATSER.**Högre Elementarläro-
verket i Halmstad för
kvinnlig ungdom.**

Lärarinnebefattning med undervisningsskyldighet i modersmålet och engelska språket på mellersta och högsta stadierna samt i matematik eller naturalhistoria på lägre stadium sökes hos skolans styrelse före den 10 instundande mars. Ansökningshandlingarna skola åtföljas af läkarebetyg. Begynnelse-lön 1,400 kronor med tre högre lönegrader: 1,600, 1,800 och 1,900 kronor efter respektive 5 års mellanrum.

Halmstad i februari 1909.

Styrelsen.

Korrespondent, verkligt kunnig uti svensk och tysk (helst äfven engelsk) korrespondens samt maskinskrifning, erhåller **förmånlig plats med hög lön** å advokatkontor. Svar till "Duglig korrespondent", A.-B. Svenska Telegrambyrå, Klara Västra Kyrkogata nr 12.

Utrikes-Stenograf, kvinnlig, med godt förstånd, kontorsvan och fullt förtrogen med stenografering å svenska, tyska och engelska samt maskinskrifning (Remington), erhåller genast plats å grosshandelskontor. Lön efter kompetens. Svar med betygsafskrifter, ålder och löneanspråk till "Maskineri, 1909", Dagens Nyheter's Hufvudkontor.

Ung flicka, kunnig i tysk och event. engelsk korrespondens samt maskinskrifning, erhåller genast anställning å större affärskontor. Svar, märkt "Arbetsam", under adr. S. Gumælius' Annonsbyrå, f. v. b.

Fotografer! Ett kvinnligt Biträde, fullkomligt kompetent att på egen hand förestå atelier, erhåller i Maj plats, antingen för kortare eller längre tid, hos Nelly Forzén, Kiiruna.

Fotografer! Verkligt duglig Retuschös med god vana i plåttagning erhåller plats i vår. Svar, med prof å plåtresusch, betygsafskrifter, eget foto, uppgift å ålder och löneanspråk, till Fotograf Maria Hallström, Södertelje.

HÖGRE**LÄRARINNESEMINARIET**

vid

Stiftelsen Kjellberg'ska Flickskolan
i Göteborg.

Seminariet omfattar 4 ett-åriga afdelningar. För inträde i AFDELNINGEN I fordras kunskaper motsvarande dem, som bibringas vid 8-klassig flickskola.

Studentskor kunna utan inträdesexamen vinna inträde i AFDELNING III.

Inträdesansökningar torde om möjligt insändas före den 15 instundande Maj.

Närmare upplysningar meddelas af Seminariets föreståndarinna, adr. Södra Vägen 23. Prospekt sändes på begäran.

STYRELSEN.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

**Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),**

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influerna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlotningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. $\frac{1}{2}$ 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt. Ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostar på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS.! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i märknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10.
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros et en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

100-tals bitar randigt bomullstyg till förkläden, inneh. 2 met. äkta färg, ljus- eller mörkrandigt, erhålles till 73 öre, 10 bit. 7 kr. Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrog. 23 A, Stockholm.

Mélanogène,

Diquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Endast i

Franska Parfymmagasinet
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

En småstadsflickskola för femtio år sen. Af *Frigga Carlberg*.

Kvinnornas löner och befordringsmöjligheter i posten. Af *A. L-n.*

Utlandet.

Fredrika Bremer. Af *Carl Kastman*. Rec. af *Sigrid Leijonhufvud*.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare. III. Af *Sigrid Platen*. Husmoderskurser i Stockholm efter amerikanskt mönster. Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumerering å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**